

Postanowienie z dnia 28 czerwca 2006 r., III CZ 36/06

Do skargi kasacyjnej od wyroku (postanowienia co do istoty sprawy) wydanego przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398), wniesionej po wejściu w życie tej ustawy, stosuje się przepisy ustawy nowej.

Sędzia SN Jacek Gudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Teresa Bielska-Sobkowicz

Sędzia SN Zbigniew Strus

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Tadeusza O. przy uczestnictwie Andrzeja L. i Leszka O. o ustanowienie służebności drogi koniecznej, po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 czerwca 2006 r., zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 5 kwietnia 2006 r.

oddalił zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 10 listopada 2005 r. Sąd Okręgowy w Krakowie zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Wieliczce z dnia 23 grudnia 2004 r. w ten sposób, że ustanowił na nieruchomościach należących do uczestników Leszka O. i Andrzeja L. służebność drogi koniecznej na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości należącej obecnie do wnioskodawcy Tadeusza O.

Skargę kasacyjną wnioskodawcy od tego postanowienia Sąd Okręgowy w Krakowie – postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2006 r. – odrzucił, stwierdzając, że nie uiszczono od niej właściwej opłaty stałej, wymaganej na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 149 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 – dalej: „u.k.s.c.” lub „ustawa”), mimo że wnioskodawca reprezentowany był przez zawodowego pełnomocnika. Sąd stwierdził również, że skarga nie zawiera – wbrew wymaganiom

stawianym przez art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. – wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia.

W zażaleniu skarżący uiścił brakującą kwotę opłaty stałej w wysokości wynoszącej – jego zdaniem – kwotę 110 zł oraz zarzucił naruszenie art. 23 ustawy. Zakwestionował również stanowisko Sądu Okręgowego w zakresie braku wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia, wskazując, że wniosek ten został wyrażony w punkcie 2. skargi, a cała skarga, wraz z wnioskiem, została uzasadniona. W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 149 ust. 1 u.k.s.c., w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych; z przepisu jasno wynika, że linię wytyczającą granicę czasową między stosowaniem ustawy dotychczasowej a zastosowaniem ustawy nowej wyznacza chwila „zakończenia postępowania w danej instancji”. Ten sposób normatywnych rozstrzygnięć intertemporalnych nie jest w prawie procesowym nowy, gdyż ustawodawca – określając czynnik czasu decydujący o stosowaniu lub niestosowaniu derogowanego prawa – wielokrotnie posługuje się pojęciem „zakończenie postępowania w danej instancji” lub równoważnym „zakończenie postępowania w instancji”, ewentualnie zbliżonym – „wydanie orzeczenia kończącego postępowania przez sąd pierwszej (wyższej) instancji” (por. np. art. XVI § 1 p.w.k.p.c., art. 49 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm., lub § 18 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, Dz.U. Nr 163, poz. 1349). Pojęcie to nie jest także obce kodeksowi postępowania cywilnego (art. 108 § 1, art. 109, 130³ § 2, art. 182 i 276), w związku z czym bywa wielokrotnie poddawane ocenie w judykaturze – a także w piśmiennictwie – w odniesieniu do sytuacji innych niż rozwiązywanie kolizji międzyczasowych. Podsumowując stan prawny, dorobek orzecznictwa i myśli prawniczej w tym zakresie należy stwierdzić, że przez pojęcie „zakończenie postępowania w (danej) instancji” trzeba rozumieć wydanie orzeczenia kończącego postępowanie sprawie w danej instancji, a więc wydanie wyroku (postanowienia co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym) lub innego orzeczenia trwale

zamykającego drogę do wydania wyroku (np. postanowienia o umorzeniu postępowania, odrzuceniu pozwu itd.) (por. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1953 r., II C 609/53, OSN 1954, nr 3, poz. 61, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 1968 r., II CZ 29/68, OSNCP 1968, nr 11, poz. 191 lub wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975, nr 3, poz. 66).

W tym samym kierunku idą rozwiązania w innych dziedzinach prawa procesowego, w których przez zakończenie postępowania w danej instancji rozumie się wydanie orzeczenia (rozstrzygnięcia) co do istoty sprawy albo załatwienie sprawy w inny sposób kończący postępowanie (por. np. art. 104 k.p.a., art. 157 k.p.k., art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 1 grudnia 1961 r. o izbach morskich, Dz.U. Nr 58, poz. 320 ze zm., art. 207 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, albo art. 223 § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, Dz.U. Nr 153, poz. 1270 ze zm.).

Należy dodatkowo zaakcentować, że ustawodawca wyraźnie oznaczył kres stosowania ustawy dotychczasowej na czas zakończenia postępowania w instancji, a nie np. na chwilę wszczęcia postępowania w instancji wyższej, łączoną zazwyczaj z wniesieniem środka zaskarżenia o charakterze dewolutywnym. Fakt ten ma istotne znaczenie przy rozstrzygnięciu kwestii międzyczasowej, bo jakkolwiek postępowanie cywilne – procesowe i nieprocesowe – przebiega w zasadzie w sposób linearny, a poszczególne instancje następują bezpośrednio po sobie, to jednak między zakończeniem postępowania w jednej a wszczęciem postępowania w kolejnej instancji dokonywane są czynności tzw. międzyinstancyjne, stanowiące łącznik między instancjami (np. czynności przygotowawcze do wniesienia środka odwoławczego, w tym wniosek o doręczenie orzeczenia, o przywrócenie terminu do wniesienia środka zaskarżenia itd.). W wielu sytuacjach w ogóle zresztą nie dochodzi do zainicjowania postępowania w instancji wyższej, a mimo to podejmowane są dalsze czynności, w tym czynności wykonawcze (np. wniosek o stwierdzenie prawomocności, o doręczenie odpisu dokumentu z akt sprawy itd.) lub zmierzające do wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia (np. skargi o wznowienie postępowania) itp., które trudno zakwalifikować do czynności podejmowanych w pierwszej instancji. Innymi słowy, „czas zakończenia postępowania w danej instancji”, o którym mowa w art. 149 ust. 1 u.k.s.c., nie może

być utożsamiany – co czynią niektórzy autorzy – z „czasem wszczęcia postępowania w kolejnej (wyższej) instancji”. W konsekwencji należy uznać, że do skargi kasacyjnej od wyroku (postanowienia co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym) wydanego przed wejściem ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniesionej po wejściu w życie tej ustawy, stosuje się przepisy ustawy nowej.

W tej sytuacji, skoro postępowanie w drugiej instancji zostało zakończone wydaniem w dniu 10 listopada 2005 r. postanowienia Sądu Okręgowego uwzględniającego apelację, a wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną w dniu 22 marca 2006 r., a więc po wejściu w życie powołanej ustawy, do skargi mają zastosowanie przepisy tej ustawy. Stanowisko Sądu Okręgowego zajęte w zaskarżonym postanowieniu należy więc uznać za trafne.

Zarzut naruszenia art. 23 u.k.s.c. jest bezzasadny, przepis ten stanowi bowiem wyraźnie, że opłatę stałą w kwocie 40 zł pobiera się od skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której postępowanie nieprocesowe zostało wszczęte z urzędu, tymczasem postępowanie o ustanowienie służebności drogi koniecznej wszczynane jest tylko na wniosek. Charakter i wysokość opłaty od skargi kasacyjnej w tej sprawie określa zatem art. 39 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 18 ust. 2 ustawy; opłata ta jest opłatą stałą i wynosi 200 zł. W tej sytuacji nieuiszczenie przez skarżącego, działającego przez zawodowego pełnomocnika – radcę prawnego, należnej opłaty stałej powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 130² § 3 k.p.c.

Skarga wnioskodawcy podlega odrzuceniu również z innych powodów.

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 k.p.c., skarga kasacyjna – obok oznaczenia zaskarżonego orzeczenia wraz ze wskazaniem zakresu zaskarżenia, podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, wniosku o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia lub zmiany – powinna zawierać, jako jeden z elementów konstrukcyjnych, wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie. Sąd Najwyższy niejednokrotnie wyjaśniał, że wniosek ten powinien być wyodrębniony w piśmie zawierającym skargę kasacyjną, a jego uzasadnienie należy odnosić się do przesłanek zawartych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Inaczej mówiąc, skarżący powinien wskazać w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i uzasadnić dlaczego jest ono istotne, albo iż istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów i wskazać które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego i na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości lub przedstawić rozbieżności występujące w orzecznictwie sądów, albo że zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 lub z dnia 3 kwietnia 2006 r., III CSK 85/06, nie publ.).

Nietrafny jest zarzut skarżącego, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania przedstawiony został w pkt. 2. skargi, ta część zawiera bowiem „wniosek o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z powodu naruszenia prawa materialnego” z zaznaczeniem, że cała skarga, wraz z wnioskiem, jest uzasadniona. Należy podkreślić, że wniosek „o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania” – jako element tzw. wniosku kasacyjnego, określonego w art. 398⁴ § 1 pkt 4 k.p.c. – nie może być utożsamiany z wnioskiem o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, o którym mowa w art. 398⁴ § 1 pkt 3 (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2005 r., V CZ 127/05, nie publ.). Każde wymaganie przewidziane w art. 398⁴ § 1 k.p.c. ma – ze względu na swą funkcję procesową – być samodzielny i odrębny, musi być zatem spełnione oddzielnie, niezależnie od innych. Wskazuje na to również konstrukcja omawianego przepisu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2005 r., IV CZ 120/05, nie publ., lub z dnia 5 czerwca 2001 r., IV CZ 56/01, nie publ.).

Z tej przyczyny uzasadnienie skargi kasacyjnej nie może zostać uznane za uzasadnienie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania, co zresztą Sąd Najwyższy już podkreślał, stwierdzając, że jeżeli w kasacji (skardze kasacyjnej) nie wskazano okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie, to obowiązek ich przedstawienia nie jest spełniony, choćby dały się one wywieść z uzasadnienia kasacji (por. np. postanowienie z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Zaskarżone postanowienie jest zatem prawidłowe, w związku z czym zażalenie należało oddalić (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).